

Pohjois-Pohjanmaan liiton hankintaohje

Voimassa x.10.2025 alkaen

Sen lisäksi, mitä julkisista hankinnoista annetussa laissa (1397/2016), kuntalaissa ja hallintolaissa säädetään sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton säännöissä ja muissa ohjeissa määrätään, noudatetaan hankinnoissa tätä ohjetta.

Hankintoja voivat tehdä ne viranhaltijat ja toimielimet, jotka ovat hallintosäännön tai maakuntahallituksen delegointipäätösten nojalla toimivaltaisia tekemään hankintapäätöksen. Mikäli hankintojen

tarkoituksenmukainen toteuttaminen edellyttää, että hankintaa toteuttaa joku muu kuin hankintaan oikeutettu viranomainen, maakuntajohtaja tai vastuualuejohtaja voi antaa alaiselleen luvan toteuttaa hankintoja. Tällaisten hankintojen on kuitenkin oltava tavanomaisia, vähämerkityksisiä ja niihin on oltava talousarviossa varattu määräraha. Vastuu tällaisista hankinnoista säilyy aina luvan antaneella viranomaisella.

Hankintalain tarkoittamalla hankinnalla tarkoitetaan organisaation ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa. Hankinnat jakaantuvat taloudellisen arvon perusteella hankintalaissa tarkoitettujen kansallisen kynnysarvon alittaviin (= pienhankinnat), kansallisen kynnysarvon ylittäviin sekä EU-kynnysarvon ylittäviin hankintoihin.

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Kokonaisarvo sisältää myös mahdollisen option. **Mikäli hankinnan kokonaisarvon arvioidaan olevan lähellä kansallista tai EU-kynnysarvoa, toteutetaan hankintamenettely ko. kynnysarvon menettelyn mukaisesti ja menettely on huomioitava jo tarjouspyyntövaiheessa.** Jos kyseessä on useamman hankintayksikön yhteishankinta, on hankinnan ennakoitu arvo kaikkien sopimuskokonaisuuksien yhteenlaskettu arvo.

Lähtökohtana pidetään omaa arviota hankinnan arvosta, joka on riittävän tarkasti arvioitava ja dokumentoitava. Hankintaa ei saa lain säännösten soveltamisen välttämiseksi keinotekoisesti jakaa osiin (pilkkomiskielto) tai yhdistää. Määräaikaisissa sopimuksissa ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä sopimuskauden voimassaolon aikaista kokonaisarvoa. Toistaiseksi voimassa olevien sopimusten osalta on käytettävä 48 kuukauden arvoa. Lisätietoa: www.hankinnat.fi.

Yhteishankinnat ja kilpailutuspalvelut

Yhteishankinnoissa ja isoissa hankinnoissa on mahdollista hyödyntää esimerkiksi Monetra Oy Hankintapalveluiden ja Hansel Oy:n asiantuntemusta, puite- ja yhteishankintoja sekä kilpailutuspalveluita.

- www.monetra.fi/oulu/palvelut/hankintapalvelut/

- www.hansel.fi/hankintojen-asiantuntijapalvelut/kilpailutusprojektit/

Pohjois-Pohjanmaan liiton keskitetyt hankinnat

- toimitotarvikkeet
- tarjoilut ja kokoustilat
- hankkeiden kokoukset, koulutukset, tilat (projektit valmistelevat konsultoiden hallintoa, hankinnasta tehdään tulosaluejohtajan päätös)
- toimitilaan liittyvät hankinnat
- matkat ja majoitus/puitesopimus
- viestintä- ja markkinointipalvelut/puitesopimus
- IT-laitteet ja niihin liittyvät palvelut/puitesopimus
- muistamiset ja lahjat

Keskitetyt hankinnat perustuvat puite- tai erillisiin sopimuksiin, jotka löytyvät Dynasty10-asianhallintajärjestelmästä. Hankinnat tehdään aina vastuuhenkilöiden kautta.

Pienhankinnat - hankintalain kynnysarvon alittavat hankinnat

Alle 9000 euron (alv 0 %) hankinnoista tehdään hintavertailu tavanomaisen hintatason selvittämiseksi ja kustannusten kohtuullisuuden osoittamiseksi. Hankinnasta riippuen hintavertailuksi riittää esimerkiksi toimijoiden verkkosivuilta tarkastettu tavanomainen hintataso tai muutamalta toimijalta sähköpostitse pydytetyt hintatiedot. Tilauksesta ja ostosta ei tehdä viranhaltijapäätöstä, eikä hintavertailua tarvitse dokumentoida. Tilausvahvistus ja kustannuspaikka välitetään taloushallintoon.

Hankinnan mukaan hankinnasta voidaan pyytää kirjalliset tarjoukset, jolloin hankinta toteutetaan kuten 9000 euron ja sitä suuremmat hankinnat.

Hankinnat, jotka ovat 9000 euroa tai enemmän (alv 0 %), mutta alle 60 000 euroa, edellyttävät aina kirjallista kilpailumenettelyä. Hankintamenettelyn eri vaiheet ja asiakirjat rekisteröidään asianmukaisesti asianhallintajärjestelmään ja hankinnasta tehdään viranhaltijapäätös. Tarjouspyynnössä on oltava kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä hankinnan kannalta. Tarjousajan on oltava kohtuullinen. Tarjouksista tehdään riittävä vertailu. Valinta tehdään tarjouspyynnössä mainittujen perusteiden mukaisesti. Hankintaprosessi viedään läpi kuten kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen kohdalla, mutta hankintaa ei tarvitse ilmoittaa Hilmassa ja siihen sovelletaan soveltuvien osin hankintalain vaatimuksia koko hankinnassa. Tarjouspyyntö voidaan lähettää

kohdennetusti tietyille toimijoille ja pääsääntöisesti se julkaistaan myös liiton verkkosivujen ilmoitustaululla. Harkinnan mukaan paremman näkyvyyden saavuttamiseksi tarjouspyyntö voidaan julkaista Monetran hankintakanavaa hyödyntäen.

Kynnysarvon ylittävät hankinnat

Kansallisten kynnysarvojen ylittävistä, mutta EU-kynnysarvon alittavista hankinnoista julkaistaan kansallinen hankintailmoitus Hilmassa www.hankintailmoitukset.fi, josta löytyy ohjeistus hankintoihin. Ohjeen tekemisen hetkellä hankintalain mukainen kansallinen kynnysarvo tavara- ja palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa on 60 000 euroa ilman arvonlisäveroa. Kansallinen kynnysarvo sosiaali- ja terveyspalveluissa (hankintalain liite E kohdat 1-4) on 400 000 euroa (alv 0%) ja muissa erityisissä palveluissa (hankintalain liite E kohdat 5-15) 300 000 euroa (alv 0%). Kuntien ja kuntayhtymien osalta EU-kynnysarvo tavaroissa, palveluissa ja suunnittelukilpailuissa on 221 000 euroa (alv 0%).

Huom! Tarjoukseen liittyvät lisähankinnat tai vastaavat hyväksyy sama taho kuin alkuperäisen hankinnan. Mikäli alkuperäisen hankinnan ja saman hankinnan myöhemmin tilattavien lisätöiden kokonaisarvo ylittää alkuperäisen hankinnan tehneen viranhaltijan toimivallan euromäärän rajan, lisätöiden tilauksesta päättää se viranhaltija tai toimielin, jolla on riittävä toimivalta. Hankintarajaa lähellä olevat hankinnat on suositeltavaa kilpailuttaa kuin hankintarajan ylittävät hankinnat, jotta toimivalta ei siirry toiselle viranomaiselle hankinnan aikana.

Hankkeiden hankinnat

Pohjois-Pohjanmaan liiton toteuttamissa hankkeissa noudatetaan voimassa olevaa hankkeen rahoituspäätöstä ja muuta rahoittajan ohjeistusta. Rahoituspäätös on aina ensisijainen tähän hankintaohjeeseen nähden. Hankkeiden vastuuhenkilöt vastaavat, että projektisuunnitelman mukaiset hankinnat on tehty ja rekisteröity liiton hankintaohjeiden ja rahoituspäätöksen mukaisesti.

Markkinakartoitus

Ennen hankintamenettelyn aloittamista voi tehdä markkinakartoituksen (esimerkiksi markkinavuoropuhelu tai tietopyyntö) hankinnan valmistelua varten. **Markkinakartoituksen tekeminen ei ole pakollista**, eikä markkinakartoitusta ole määritelty tyhjentävästi hankintalaissa. **Markkinakartoituksen tarkoituksena on lisätä hankintayksikön markkinatuntemusta, kartoittaa markkinoilla olevia vaihtoehtoja sekä saada tarkempi käsitys siitä, miten hankinnan kohde kannattaisi tarjouspyynnössä määritellä. Markkinakartoitus on hyödyllinen ja suositeltava** esimerkiksi silloin, kun hankinta on monimutkainen tai hankintayksikölle uudenlainen.

Markkinakartoituksesta voi saada tietoa myös hankintamenettelyn valintaan.

Hankintamenettelyvaiheessa tarjoajia on kohdeltava tasapuolisesti huolimatta siitä, onko tarjoaja osallistunut aiemmin toteutettuun markkinakartoitukseen. Kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa tarjoajien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi markkinakartoituksesta ilmoittaminen Hilma-ilmoituksella on suositeltavaa.

Hankintamenettelyn valinta

Hankintamenettely valitaan hankittavan kohteen perusteella. Avoimen menettelyn lisäksi käytettävissä on esimerkiksi rajoitettu menettely, puitejärjestely sekä neuvottelumenettelyt. Hankintaan soveltuvalla hankintamenettelyllä voidaan välttää esimerkiksi lisätilaukset ja suoramankinnat.

Suoramankinta hankintamenettelynä on poikkeus ja se on aina perusteltava. Hankintalain kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa suoramankinnan voi tehdä ainoastaan hankintalain mukaisella perusteella.

Tarjouspyyntö ja sen allekirjoitus

Tarjouspyyntö tehdään kirjallisesti ja sen allekirjoittaa se viranhaltija, jolla on toimivalta tehdä hankintapäätös. Mikäli hankinnasta päättää maakuntahallitus, tarjouspyynnön allekirjoittaa maakuntajohtaja tai hallintojohtaja, ellei toimitilin ole valtuuttanut allekirjoitusvaltaa muulle viranhaltijalle.

Tarjouspyynnössä käytetään ensisijaisesti liiton tarjouspyyntöasiakirjapohjaa. Tarjouspyynnössä tarjoajia ohjeistetaan merkitsemään selkeästi tarjouksen salassa pidettävät tiedot. Tarjouspyyntöön liittyvät kysymykset ja vastaukset julkaistaan liiton verkkosivuilla asiarekisteriin rekisteröinnin lisäksi. Käytetty hankintamenettely on huomioitava jo tarjouspyynnössä, esimerkiksi hankinnan keskeisten sopimusehtojen osalta.

Tarjouspyynnön korjaaminen

Mikäli tarjouspyynnössä huomataan virhe, hankintayksikön toimenpiteet virheen korjaamiseksi määräytyvät virheen laadun mukaan:

- **korjausilmoituksella voidaan tehdä hankinta-asiakirjoihin vain pieniä korjauksia** (kirjoitusvirheitä koskien päivämääriä, tilausmääriä, teknisiä määritelmiä yms. virheitä) **tarjousajan voimassaollessa**
- **hankinta keskeytetään päätöksellä, mikäli korjaus aiheuttaa olennaisen muutoksen hankintaan**

Korjausilmoituksella voidaan esimerkiksi pidentää tarjousaikaa ja korjata pieniä virheitä, jotka eivät hankinnan kohteen kannalta ole merkittäviä ja joihin myös tarjoajat voivat kohtuudella reagoida. Korjausilmoitusmenettelyn yhteydessä on huomioitava, että uusi korjattu hankintailmoitus/tarjouspyyntö ei välttämättä saavuta kaikkia tarjoajia. Tällöin voidaan joutua tilanteeseen, jossa saapuneet tarjoukset on annettu eri tietoihin perustuen ja ne

siten ovat vertailukelvottomia keskenään. Pääsääntö kuitenkin on, että tarjoaja kantaa vastuun tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuudesta. **Huom! Tarjouspyynnön korjaaminen on poikkeus.**

Hankinta keskeytetään tilanteissa, joissa tarvittavat muutokset ovat niin olennaisia, että muutosten myötä hankinnan kohde muodostuu täysin erilaiseksi. Tarvittaessa hankinta kilpailutetaan uudelleen. Hankintayksikkö voi keskeyttää hankinnan myöhemmässäkin vaiheessa, mikäli sille on perusteltu syy. Hankinnan keskeytyksestä tehdään päätös.

Toimivalta hankintapäätöksissä

- Vastuualuejohtajat tekevät hankintapäätökset oman vastuualueensa toimintaan liittyvistä hankinnoista 10 000 euroon saakka (hallintosääntö 69 §, MKH 10.6.2024 § 112).
- Maakuntajohtaja tekee alle 60 000 euron hankintapäätökset (hallintosääntö 69 §, MKH 10.6.2024 § 112)
- Kynnysarvon ylittävistä hankinnoista päätökset tekee maakuntahallitus (kansallinen kynnysarvo 60 000 euroa).

Hankintapäätös

Hankintapäätökset tehdään aina kirjallisesti Dynasty -asianhallintajärjestelmässä joko viranhaltijapäätöksinä tai maakuntahallituksen toimituspäätöksinä. Hankintapäätökset laaditaan Dynasty10-järjestelmän asiakirjapohjia käyttäen. Myös hankinnan keskeyttämisestä laaditaan hankintapäätös. **Päätös on aina perusteltava.** Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. **Myös valittu hankintamenettely on perusteltava, mikäli kyseessä on suora hankinta.** Hankintapäätökset asetetaan nähtäville Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivuille viranhaltijapäätöksinä tai pöytäkirjalla toimituspäätöksinä. Päätökset annetaan tiedoksi myös hankinnan asianosaisille. Muutoksenhakekeinot hankinnoissa määräytyvät sen mukaisesti, onko kyseessä arvoltaan hankintalain kynnysarvon alittava vai ylittävä hankinta.

Hankintapäätös sisältää:

- Hankinnan kuvaus
 - tavara- vai palveluhankinta tai molempia
 - lyhyt kuvaus hankinnan sisällöstä ja tarjoajalta vaadituista kriteereistä
- Kuvaus käytetystä hankintamenettelystä (kilpailutus, hintavertailu, suora hankinta tms.) sisältäen tiedot mm. kilpailutuksen ajankohdasta, tarjousten lukumäärästä, tarjouspyynnön mukaisuudesta ja vertailusta
- Perustelu käytetylle hankintamenettelylle, jos hankinnassa ei ole käytetty avointa kilpailutusta

- Hankintayksikkönä toimiminen, kustannusten jakaminen useammalle hankintayksikölle, toisen hankintayksikön puitesopimukseen osallistuminen
- Tiedot mahdollisista tarjoajien poissulkemisesta ja tarjousten hylkäämisestä
- Tieto valitusta toimittajasta sekä tarkka tieto hankinnan kohteesta ja määrästä
- Hankinnan kokonaishinta (alv. 0 %), sisältäen mahdollisen option, sekä määräaikaisen sopimuksen tai toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen sopimuskauden kustannukset mukaan luettuna
- Mikäli hankinnan kokonaisarvoa ei voida ilmoittaa tarkasti kustannusten määräytyessä esimerkiksi toteutuneiden työtuntien mukaan, on hankintapäätöksessä ilmoitettava suurin hyväksyttävä kustannus
- Tieto siitä, laaditaanko hankinnassa erillinen hankintasopimus
 - Tiedon, että hankintasopimus ei synny hankintapäätöksellä, vaan hankinnasta laaditaan erillinen kirjallinen sopimus
- Tieto hankinnan kustannusten kohdentamisesta
- Sovelletun lainsäädännön mukaiset muutoksenhakuohjeet

Hankintasopimus

Hankintalaki edellyttää erillisen kirjallisen hankintasopimuksen tekemistä kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.

Myös kynnysarvon alittavista hankinnoista on suositeltavaa tehdä kirjallinen hankintasopimus mahdollisten myöhempien epäselvyyksien välttämiseksi. Sopimuksen voi jättää tekemättä kynnysarvon alittavissa hankinnoissa vain silloin, kun sen tekeminen on ilmeisen tarpeetonta.

Hankintasopimus voidaan tehdä, kun hankintapäätös on lainvoimainen. Hankintasopimuksen allekirjoittaa se taho, jolla on toimivalta tehdä hankintapäätös, ellei toisin ole päätetty. Maakuntahallituksen tekemien hankintojen hankintasopimukset allekirjoittaa maakuntajohtaja tai hallintojohtaja, ellei maakuntahallitus päättää toisin. Sopimus laaditaan ensisijaisesti liiton omalle hankintasopimus pohjalle.

Hankintasopimuksen keskeiset sopimusehdot on ennakoitava jo tarjouspyynnön laatimisvaiheessa.

Tarjouspyynnössä ilmoitetaan keskeiset sopimusehdot, joilla on merkitystä tarjousten tekemisessä. Keskeisiksi sopimusehdoiksi katsotaan ainakin sellaiset ehdot, joilla voi olla vaikutusta hintaan, tarjousten vertailuun tai tarjoajan halukkuuteen osallistua tarjouskilpailuun. Sopimusluonnos tarjouspyynnön liitteenä on hyvä tapa esittää keskeiset sopimusehdot.

Huom! Tilaajavastuulaki (1233/2006) tulee myös pienhankinnoissa sovellettavaksi, mikäli hankinnan arvo ylittää tilaajavastuulain soveltamisrajan, 9 000 euroa. Tilaajalla on selvitysvelvollisuus ennen kuin tilaaja tekee sopimuksen vuokratun työntekijän käytöstä tai alihankintasopimukseen perustuvasta työstä, jolloin tilaajan on pyydettävä sopimusosapuolelta Tilaajavastuulain 5 §:n mukaiset selvitykset.

Hankinta-asiakirjat ja rekisteröinti

Kaikki hankintaan liittyvät käsittelyvaiheet ja niihin liittyvät asiakirjat rekisteröidään Dynastyn asiarekisteriin viipymättä, silloin kun Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii hankintayksikkönä. Viranomaisen asiakirjoja ovat myös asiakirjat, jotka on laadittu viranomaisen antaman toimeksiannon perusteella ja ne rekisteröidään ja säilytetään vastaavalla tavalla kuin asiakirjat, jotka on laatinut liiton työntekijä. Esimerkiksi liiton puolesta kilpailuttamisen hoitaneen hankintakonsultin laatimat asiakirjat rekisteröidään Dynastyyn. Myös yhteishankinnan hankintasopimus rekisteröidään asiarekisteriin.

Hankintojen tietosuoja

Hankinnoissa on aina huomioitava tietosuoja. Tietosuojalla tarkoitetaan henkilötietojen käsittelyä koskevien vaatimusten huomioon ottamista luonnollisten henkilöiden yksityisyyden, vapauksien, oikeuksien ja oikeusturvan varmistamiseksi voimassa olevan henkilötietolainsäädännön mukaisesti. Tietosuojalainsäädännön tietosuoja-vaatimukset voivat tulla sovellettaviksi, vaikka hankintaan ei sovellettaisikaan hankintalakia (kynnysarvon alittavat).